

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเรื่อง พฤติกรรมการใช้เงินของนักศึกษาและปัญหาการใช้จ่ายเงินของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. การลงทุนทางการศึกษา
2. ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา
3. ปัญหาทางการเงินของนักศึกษา
4. การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
  - 4.1 ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
  - 4.2 วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
  - 4.3 รูปแบบความรู้และแหล่งความรู้เพื่อนำมาใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การลงทุนทางการศึกษา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนทางการศึกษา

การศึกษานับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ มีความสามารถเต็มตามศักยภาพที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์ พัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมประเทศอย่างยั่งยืนได้ มีพัฒนาการที่สมดุลทั้งปัญญา จิตใจ ร่างกายและสังคม กระบวนการศึกษาจึงมีผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา

ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และคนก็เป็นเครื่องมือในการพัฒนาบ้านเมืองให้มีความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต ชีวิตกับการศึกษาเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะแบ่งแยกออกจากกันได้ เพราะชีวิตก็คือกระบวนการศึกษา เรียนเพื่อนำไปสู่การเข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม และเข้าใจโลกมากยิ่งขึ้น ซึ่งโลกแห่งการศึกษานั้นเป็นโลกที่ไร้พรมแดน ไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดเพศวัย หรือชนชั้นวรรณะ สุดแต่ว่าใครจะเอาใจใส่ และสนใจที่จะแสวงหาความรู้มากกว่ากันเท่านั้นเอง

ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 และเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2518 รวมทั้งที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 ดังมีความตามลำดับดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, เว็บไซต์)

"...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล..."

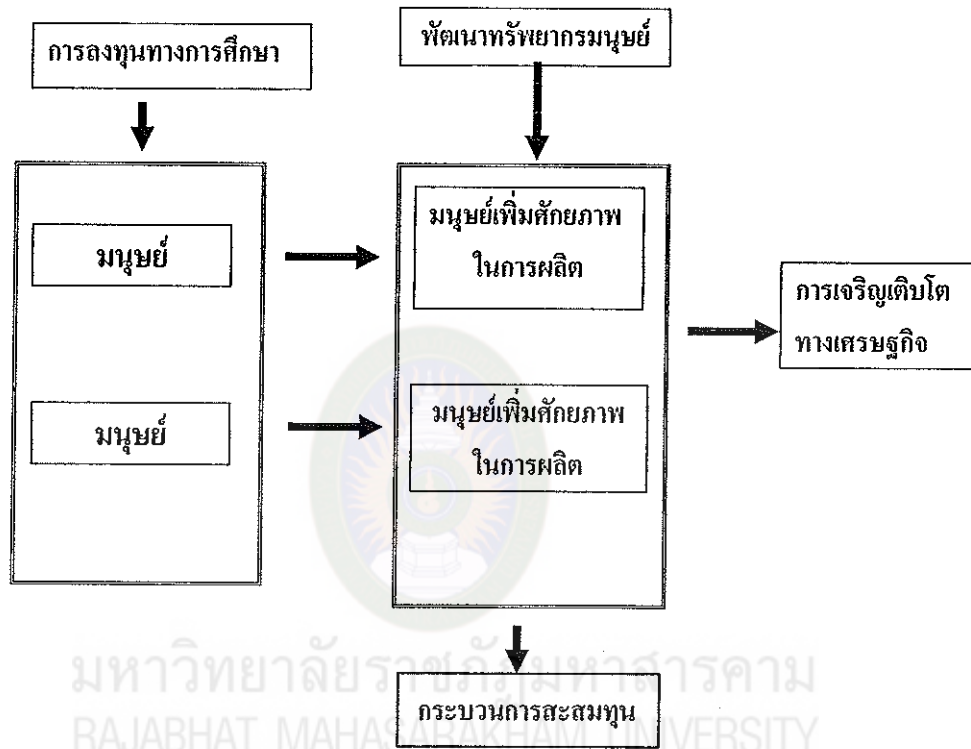
"...ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของทั้งชีวิตและส่วนรวม คือ การศึกษาซึ่งเป็นรากฐานส่งเสริมความเจริญมั่นคงเกือบทุกอย่างในบุคคล และประเทศชาติ..."

"...การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ ให้เป็นทรัพยากรทางปัญญาที่มีค่าของชาติ..."

พุทธี ศิริบรรณพิทักษ์ (2528, 29-30) กล่าวว่า การศึกษาเป็นกลไกของความเจริญทางเศรษฐกิจ และเป็นวิธีที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคม การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น มิได้มีผลมาจากการลงทุนทางวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการลงทุนในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้การศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาคือกระบวนการผลิตที่ช่วยเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้มีคุณภาพดีขึ้น เปรียบเสมือนเครื่องจักรที่ผลิตสินค้าเพื่อเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิตต่อไป (สุปรียา วรรณเดชะคุปต์, 2529, 5)

ในส่วนของรัฐบาลนั้น การศึกษาถือเป็นสินค้าสาธารณะรูปโภค เช่นเดียวกับสินค้าสาธารณะที่รัฐจัดให้แก่ประชาชน เพื่อให้มีโอกาสบริโภคทุกคน และจัดว่าเป็นการลงทุนเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพสูงขึ้น จะได้เป็นผู้ที่ก่อให้เกิดสินค้าและบริการต่อไป ในด้านของประชาชนนั้นเมื่อจะตัดสินใจจ่ายเงินเพื่อการศึกษา มีเหตุจูงใจ 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเพื่อการบริโภค ส่วนที่สองคือการใช้จ่ายทางการศึกษาเพื่อการลงทุน ดังที่เทียนฉาย

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสะสมทุน และจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจ ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 ทฤษฎีทุนมนุษย์

ที่มา : วรวิทย์ โรมรัตน์พันธ์, 2550, เว็บไซต์

จากแนวคิดดังกล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นทั้งการบริโภค และการลงทุนซึ่งรัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รายจ่ายเพื่อการศึกษานั้นมีที่มาจาก รัฐบาลและจากบุคคลผู้รับการศึกษาเอง รัฐบาลของประเทศต่างตระหนักถึงความสำคัญนี้ จึงได้มีการลงทุนทางการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ให้เป็นค่าใช้จ่ายทางการศึกษา สำหรับประเทศไทยเองก็ให้ความสำคัญต่อการลงทุนทางการศึกษาดังจะเห็นได้จาก ได้รายงานผลการวิจัยหลักสูตรศาสตร์การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ พบว่า ด้านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคการจัดการศึกษา พบว่า จุดแข็งคือ ประเทศ

ไทยลงทุนสร้างโครงสร้างพื้นฐานการศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาเป็นอันดับแรก คือ ร้อยละ 20-25 ของงบประมาณประจำปี การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนและการแข่งขันในระบบตลาดโลกเกิดทำให้มีความสนใจที่จะลงทุนและพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยมากขึ้น ทรัพยากรด้านการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยมีอยู่พอสมควร (อภิชัย พันธเสน, วิทยากร เชียงกุล และทวีเกียรติ ประเสริฐเจริญสุข, 2547, บทคัดย่อ)

2. ความหมายของการลงทุนทางการศึกษา

การลงทุนทางการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปของทรัพยากรทางการเงิน และทรัพยากรที่มีใช้ทรัพยากรทางการเงิน ได้แก่ ที่ดิน อาคาร เรือน วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การลงทุนทางการศึกษาจึงเป็นการลงทุนที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือรัฐบาลนำเงินไปใช้จ่ายเพื่อให้เกิดหรือช่วยให้เกิดผลผลิตและบริการ โดยผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทน ซึ่งการจัดการศึกษาก็เข้ากับเกณฑ์ของการลงทุน ทำให้พิจารณาได้ว่า การศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่ง ด้วยเหตุผลดังนี้ (อัมพร วิจิตรพันธ์, 2520, 15-16)

2.1 การศึกษานั้นผู้ลงทุนมีทั้งรัฐและเอกชน โดยมีการนำเงินมาซื้อที่ดินก่อสร้างอาคารเรียน จัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการจ้างครู อาจารย์ มาเพื่อสอน เป็นต้น

2.2 ก่อให้เกิดผลผลิตในรูปของการที่ผู้สำเร็จการศึกษา ได้รับวิชาความรู้ และนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพ ผลิตสินค้าและบริการต่างๆ

2.3 ผลตอบแทนแก่ผู้รับการศึกษาคือ ทำให้รายได้ของผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้น

2.4 ผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุน ถ้าผู้ลงทุนเป็นรัฐบาลก็จะได้รับผลตอบแทนในรูปของคุณภาพของประชากร ประชาชน อ่านออก เขียนได้ ลดปัญหาด้านอาชญากรรม เก็บภาษีอากรได้เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลตอบแทนที่อาจมองเห็นได้ไม่ชัด

ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นการลงทุนชนิดหนึ่งและการลงทุนนี้เป็นการสะสมทุนในตัวมนุษย์ ซึ่งมีผลอย่างสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและมีความเห็นต่อไปว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจ และมีความเห็นต่อไปว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีผลกระทบต่อการศึกษา เช่น โครงสร้างของระบบการศึกษา หลักสูตร วิธีการผลิต ประยุกต์วิทยา คุณภาพของเด็กวัยก่อนเรียน สภาพแวดล้อม ทุน และความสามาร

ในการประกอบการ โดยเฉพาะในเรื่องทุนนั้นมีความสำคัญมากต่อผู้ที่รับบริการทางการศึกษา หากมีรายได้ต่ำกว่าระดับหนึ่งแล้วย่อมไม่สามารถซื้อบริการการศึกษาได้ ทุนอีกประเภทหนึ่งคือ การลงทุนจากรัฐบาล โดยที่รัฐบาลมีบทบาทในการจัดการศึกษามาก ดังนั้นเงินลงทุนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อการศึกษา จึงควรจะเป็นการศึกษาที่ให้ประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมมากที่สุด (รังสรรค์ ณะพรพันธุ์, 2518, 37-47)

3. ความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษา

การลงทุนด้านการศึกษาเป็นการลงทุนระยะยาวที่ชัดเจนที่สุด กว่าที่จะศึกษาจบสำเร็จได้รับปริญญาบัตร ต้องใช้เวลานับจากประถมศึกษาถึงปริญญาตรี รวม 16 ปี ไม่นับรวมการศึกษาระดับอนุบาล อีก 3 ปี (อนุบาล 1- อนุบาล 3) ผู้เรียนและผู้ปกครองต้องลงทุนทั้งเงิน และเวลาเป็นระยะเวลานานจึงจะเห็นผลหรือบรรลุเป้าหมาย ผู้ปกครองทุกคนต่างเต็มใจตั้งใจ พร้อมทั้งจะลงทุนระยะยาวเรื่องการศึกษาเพราะถือว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการดำเนินชีวิต โดยคนทุกระดับเห็นพ้องตรงกันในเรื่องการศึกษาว่าเป็นสิ่งจำเป็น มีความสำคัญ เป็นสินทรัพย์หรือมรดกที่ติดตัวมอบให้กับลูกหลาน และเต็มใจให้อย่างถึงที่สุด ดังที่เบนจามิน แฟรงกลินกล่าวไว้ว่า การลงทุนในการศึกษาให้ผลตอบแทนคุ้มค่าเสมอ (คนรุ่นใหม่รู้จักใช้อย่างอดออม, 2550, เว็บบอร์ด)

ดังเช่นสังคมในโลกตะวันตกก็ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ กล่าวคือ ที่สหรัฐอเมริกา พบว่า บรรดาพ่อแม่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่ก็มีความคิดเห็นไม่ต่างจากพ่อแม่ชาวไทยนัก นั่นก็คือ อยากให้ลูกได้เรียนจบอย่างน้อยก็จบชั้นวิทยาลัย โดยสรุปได้จากผลการสำรวจข้อมูลระดับชาติโดยบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง พบว่ากว่าร้อยละ 85 ของผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การเรียนจนสำเร็จการศึกษาในระดับวิทยาลัยมีความสำคัญมากกว่าการประสบความสำเร็จในชีวิตด้านอื่น ๆ เสียด้วยซ้ำไป (ลงทุนให้ลูกหลานเพื่อการศึกษา, 2550, เว็บบอร์ด)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542, 16) ในหมวด 8 เรื่อง ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา ดังนี้

3.1 ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยอาจจัดเก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

3.2 ใ้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิ้นและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสม และความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

อีกประการหนึ่งจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือความพยายามที่จะสร้างคุณภาพมนุษย์ จากระดับศักยภาพที่มีอยู่เดิมให้มีศักยภาพสูงขึ้น ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาของมนุษย์ ก็เป็นการเพิ่มคุณค่าและคุณภาพของมนุษย์ให้สามารถนำไปใช้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังนั้นการลงทุนทางการศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมากสำหรับผู้ที่อยู่ในระหว่างการศึกษา ทำให้ในการจัดการศึกษาในห้วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนด้าน การศึกษามาโดยตลอดโดยมีการลงทุนเฉลี่ยร้อยละ 4.8 ของผลิตภัณฑ์ประชาชาติ (Gross National Product : GNP) สูงกว่าประเทศญี่ปุ่น และประเทศเกาหลีใต้ นอกจากนี้การจัดงบประมาณด้านการศึกษาอยู่ในอัตราที่สูงเกินกว่าร้อยละ 20 ของงบประมาณแผ่นดินซึ่งสูงกว่าทุกประเทศในเอเชีย ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ (กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กองวิชาการ, 2545, เว็บไซต์) ด้วยเหตุนี้การลงทุนหรือการนำเอาทรัพยากรมาใช้เป็นจำนวนมากมาย จึงถือว่าการศึกษาเป็นการลงทุนอย่างหนึ่งซึ่งผลของการลงทุนจะเป็นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของชาติ เพราะชาติจะพัฒนาสิ่งเหล่านี้ได้ จะต้องพัฒนาคนเป็นอันดับแรก (บรรจง ชูสกุลชาติ, 2517, 120) ตามหลักวิชาเศรษฐศาสตร์นั้นถือว่าการศึกษาเป็นกระบวนการผลิต ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยนแปลงคุณภาพของมนุษย์ให้ดีขึ้น มีความรู้ และทักษะเพิ่มขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่า การลงทุนทางการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่อบำรุงรักษาและสะสมทักษะความรู้ และประสบการณ์ของมนุษย์ให้สามารถเพิ่มผลผลิตในอนาคตโดยที่บทบาทของการศึกษาจะอยู่ในรูปของทักษะที่แฝงอยู่ในตัวของมนุษย์ การศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญที่สุดในการสร้างหรือสะสมทุนมนุษย์ซึ่งไม่ใช่แต่เพียงในแง่ทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

เท่านั้น ความรู้และทักษะเป็นสิ่งสำคัญซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรืออาจกล่าวได้ว่า ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจนั้นส่วนใหญ่มาจากความก้าวหน้าและทักษะของมนุษย์ แต่ในทางตรงกันข้าม อุปสรรคใหญ่หลวงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจคือการไม่รู้หนังสือ ดังนั้นระบบเศรษฐกิจจะก้าวหน้าไปในอัตราและตามระยะเวลาที่กำหนดนั้น ส่วนหนึ่งจึงอยู่กับความรู้และทักษะ นักเศรษฐศาสตร์จึงเรียกการลงทุนด้านมนุษย์ (Human investment) โดยให้การศึกษาว่าเป็นการสร้างสิ่งมูลฐานทางสังคม (Social infrastructure) ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมเพื่อนำไปพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้ การลงทุนทางการศึกษาถือว่าการลงทุนที่ให้ผลคุ้มค่ามากที่สุด และให้ผลคุ้มค่ามากกว่าการลงทุนด้านอื่น ๆ เพราะเราลงทุนเพียงครั้งเดียว หากแต่สามารถที่จะนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาเหล่านั้นไปใช้ได้ตลอดชีวิตและตราบใดที่เรายังมีชีวิตและลมหายใจอยู่ ตราบนั้นเราก็จะต้องศึกษา

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

กมลทิพย์ อาร์ธอส (2549, 1) ศึกษาเรื่อง ผลการศึกษาค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของครัวเรือนไทย พบว่า การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ต้องลงทุนและพิจารณาด้วยความรอบคอบ เพราะตระหนักดีว่าเป็นการลงทุนสำคัญที่ต้องใช้ระยะเวลานานอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 9 ปี ในครัวเรือนที่มีฐานะยากจน ภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรในครัวเรือนยังเป็นภาระหนัก ในการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2545 พบว่า ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่เป็นภาระของครัวเรือนอย่างมากในแต่ละเดือน โดยเฉพาะค่าหนังสือเรียน ค่าอุปกรณ์การเรียน ค่าอาหารกลางวัน และค่าใช้จ่ายประจำวัน (ทั้งนี้ไม่รวมค่าที่พักในกรณีที่บุตรไม่ได้เรียนหนังสือในพื้นที่) พบว่าในระดับอุดมศึกษา พบว่า ถ้าบุตรเรียนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 5,601.13 บาท หรือร้อยละ 23.2 ของค่าใช้จ่ายรวม ในขณะที่ถ้าบุตรเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยเดือนละ 3,762.48 บาท หรือร้อยละ 18.3 ของค่าใช้จ่ายรวม

1. ประเภทค่าใช้จ่ายทางการศึกษา

ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาสามารถแยกประเภทออกดังต่อไปนี้

1.1 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้ (Kamat, 1968, 77 ; อ้างถึงใน สมพิศ สมจิตต์, 2536, 16)

1.1.1 ค่าใช้จ่ายตัวนักเรียน (Student cost) เป็นค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองหรือผู้เรียนต้องจ่ายเองขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันนั้น ได้แก่ ค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าหนังสือและอุปกรณ์การศึกษา ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้าและค่าเสียโอกาสในการทำงาน (Opportunity cost)

1.1.2 ค่าใช้จ่ายด้านสถาบัน (Institution cost) แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1) ค่าใช้จ่ายด้านลงทุน เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสร้างอาคารเรียน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในด้านที่ดินสิ่งก่อสร้างและครุภัณฑ์
- 2) ค่าใช้จ่ายด้านดำเนินการ เป็นค่าใช้จ่ายประจำปีที่ใช้เพื่อดำเนินการของสถาบัน

1.2 ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ (Pertman, 1973, 13-15 ; Cohn, 1972, 78-94 ; ทิวลิป เกรือมา, 2550, เว็บไซต์)

1.2.1 ค่าใช้จ่ายทางตรง เป็นค่าใช้จ่ายหรือลงทุนไปจริงเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยค่าใช้จ่าย 2 อย่าง คือ

1) ค่าใช้จ่ายทางอ้อมของสังคม เป็นค่าใช้จ่ายที่สังคมลงทุนให้กับการศึกษา ได้แก่ การจ้างครู ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าที่ดิน ค่าอาคาร ซึ่งทางสถาบันการศึกษาอาจได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณ เงินภาษีหรือเงินบริจาคอื่น ๆ

2) ค่าใช้จ่ายทางตรงส่วนตัว หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ที่ได้จ่ายออกไปจริงของผู้เรียน เป็นค่าใช้จ่ายที่แต่ละบุคคลลงทุนเพื่อที่จะได้รับการศึกษา ได้แก่ ค่าลงทะเบียน ค่าหนังสือ ค่าวัสดุอุปกรณ์การเรียนการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนค่าเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย เครื่องแบบต่าง ๆ เครื่องประดับ อาหาร ฯลฯ

1.2.2 ค่าใช้จ่ายทางอ้อม หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่ผู้เรียนไม่ได้จ่ายไปจริงซึ่งเป็นค่าเสียโอกาสของผู้เรียนที่ต้องสูญเสียผลตอบแทนหรือรายได้จากการทำงาน เนื่องจากผู้เรียนตัดสินใจเข้ามาับการศึกษาต่อ แทนที่จะไปทำงาน ซึ่งทำให้เสียโอกาสที่จะได้รับรายได้ เรียกว่า ค่าเสียโอกาส

1.3 ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาหรือการลงทุนทางการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (Blagh, 1970, 23-54 ; Sheehan, 1973, 31)

1.3.1 การลงทุนทางอ้อม (Social investment) เป็นการลงทุนที่รัฐจ่ายไปเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษา อันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

1.3.2 การลงทุนส่วนตัว (Private investment) เป็นการลงทุนที่ประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายไปเพื่อที่จะได้รับการศึกษา

ครอว์ฟอร์ด (Crawford, 1972 ; อ้างถึงใน วิสา เกษประทุม, 2522, 13) ได้แบ่งค่าใช้จ่ายทางการศึกษาเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้า ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่ารักษาพยาบาล ค่าของขวัญ และค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ได้แก่ ค่าธรรมเนียมและอุปกรณ์การศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับค่าธรรมเนียมนี้ ได้รวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าธรรมเนียมรับเข้าศึกษา ค่าลงทะเบียนเรียน ค่ารักษาพยาบาล ค่าห้องทดลอง และปฏิบัติการ ค่าห้องสมุดและค่าประกันของเสียหาย เป็นต้น

2. ประเภทของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัย (2517, 8-9) ได้จำแนกค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนิสิตนักศึกษา ระดับอุดมศึกษาออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับที่พักอาศัย ได้แก่

2.1.1 ค่าที่พัก

2.1.2 ค่าอาหาร ณ ที่พัก

2.1.3 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เกี่ยวกับที่พัก เช่น ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าซักรีด

2.2 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวนอกที่ที่พักอาศัย ได้แก่

2.2.1 ค่าอาหารนอกร้านพัก

2.2.2 ค่ายานพาหนะประจำวัน

2.2.3 ค่าบันเทิงและค่าพักผ่อนหย่อนใจ

2.2.4 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าตัดผม

2.3 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องใช้และค่ารักษาพยาบาล ได้แก่

2.3.1 ค่าเสื้อผ้าและเครื่องใช้ต่าง ๆ

2.3.2 ค่ารักษาพยาบาลในกรณีที่ไม่ได้ใช้บริการของสถานศึกษา

2.4 ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเกี่ยวกับการศึกษา ได้แก่

2.4.1 ค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงต่าง ๆ เช่น ค่าบำรุงสถานศึกษา ค่าห้องสมุด สโมสร ชมรมและอื่น ๆ

2.4.2 ค่าชดใช้ในการทำของเสียหาย

2.4.3 ค่าตำราที่ใช้ในการศึกษา รวมตลอดถึงอุปกรณ์การศึกษาทุกชนิด

2.4.4 ค่าใช้จ่ายในการศึกษาภาคปฏิบัติ หรือกิจกรรมพิเศษ

2.4.5 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สรุปจากแนวคิดการลงทุนทางการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ทำให้สรุปได้ว่า ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายทางการศึกษา และค่าใช้จ่ายส่วนตัว หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาแต่ละคนใช้จ่ายด้านต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ทั้งส่วนตัวและเพื่อการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ค่ายานพาหนะเดินทางเพื่อการศึกษา ค่าอุปกรณ์ทางการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ค่าออมเงิน และค่าภาระหนี้สิน

ปัญหาทางการเงินของนักศึกษา

ความวิตกกังวลเรื่องปัญหาทางการเงินเป็นสาเหตุใหญ่ประการหนึ่งที่ทำให้เด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาหรือมหาวิทยาลัยวิตกกังวลและเครียดยิ่งกว่าปัญหาอื่นใด นับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างมากสำหรับการศึกษา เพราะปัญหาทางการเงินเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ให้นักศึกษาไม่ประสบความสำเร็จในการเรียน ทำให้เป็นสาเหตุแห่งความสูญเปล่าทางการศึกษาใน 2 ลักษณะคือ การออกกลางคันและ การเรียนช้ากว่ากำหนด ซึ่งมีสาเหตุมาจากผู้เรียนพบกับปัญหาด้านการเงิน ร้อยละ 55.24 ปัญหาส่วนตัว ร้อยละ 20.67 และปัญหาเกี่ยวกับวิทยาลัย ร้อยละ 7.66 ตามลำดับ (วิสาข์ เกษประทุม, 2522, 68)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า สาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจของนักเรียนนักศึกษาที่น่าเป็นห่วงคือ ร้อยละ 83.0 มีปัญหาเรื่องความรู้สึกรีดยก/กั้มใจ และเรื่องที่ทำให้เครียดหรือกั้มใจเรียงตามลำดับ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน/การศึกษา ปัญหาด้านการเงิน ปัญหาครอบครัว ปัญหาเรื่องเพื่อน ปัญหาด้านสุขภาพส่วนตัว และปัญหาเรื่องแฟนหรือคู่รัก เพราะฉะนั้นอาจจะกล่าวได้ว่า ปัจจุบันวัยรุ่นกำลังมีปัญหาสุขภาพจิต (เรื่องความเครียด) ในระดับสูงอย่างน่าเป็นห่วง (สำนักวิจัยเอแบคโพลล์, 2546, บทคัดย่อ) สอดคล้องกับลักษณะต้นตอสิปีกร (2538, 53-66) กล่าวว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความเครียดและสุขภาพจิตมีหลายประการ จากศึกษาปัญหา 5 ด้าน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า ด้านการเรียนมีปัญหา ร้อยละ 84 ความเครียดสูง ร้อยละ 14 ปัญหาการคบเพื่อน ร้อยละ 65 ปัญหาครอบครัว ร้อยละ 64 และปัญหาการเงิน ร้อยละ 68 ผลของการสำรวจเหล่านี้บ่งชี้ถึงปัจจัยต่าง ๆ เช่น ด้านการเงิน สภาพความเป็นอยู่ การปรับตัว ล้วนมีผลกระทบต่อปัญหาความเครียดและสุขภาพจิตของนักศึกษาอย่างยิ่ง สอดคล้องกับพินดา สังฆพันธ์, ประภาพร ตั้งธนาธิข, ลักคณา สาระ

รัตน์ และจิรศักดิ์ สุทัศนจินดา(2547, บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาความเครียดของนักศึกษา สัตวแพทย์ ที่เป็นปัญหาหลักคือ ปัญหาด้านการเรียน รองลงมาคือปัญหาการเงิน และปัญหาส่วนตัว สอดคล้องกับประณต แก้วทอง (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัญหาของนักศึกษาคณะวิชาเทคโนโลยีการผลิต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตขอนแก่น พบว่า นักศึกษามีปัญหา 3 ด้านคือ ด้านการเงิน ด้านการเรียนและด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ปัญหาเรื่องฐานะทางการเงินมีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพจิตของนักศึกษาที่มีปัญหาเรื่องนี้ และเป็นสาเหตุที่ทำให้การเรียนของนักศึกษาเหล่านั้นตกลง และเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อนักศึกษาที่หัวใจ ที่อาจไม่สามารถเรียนได้เต็มศักยภาพความสามารถของตน เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเงินที่ต้องใช้จ่ายในการศึกษา และอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิตได้ ศาสตราจารย์เบอร์นิซ แอนดรูว์ และ ดร.จอห์น ไวลด์ดิง แห่งมหาวิทยาลัยรอยัล สออลโลเวย์ ในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ได้ร่วมกับสำรวจในกลุ่มนักศึกษาตัวอย่าง โดยจับนักศึกษาเหล่านี้วัดระดับความเครียดและความวิตกกังวล ตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นศึกษาในมหาวิทยาลัย และจับวัดผลต่าง ๆ เหล่านี้อีกครั้ง หลังจากเข้ารับการศึกษไปได้ครึ่งทางของหลักสูตรการศึกษา หลังจากได้ผลการศึกษาดังกล่าวออกมา ศาสตราจารย์แอนดรูว์ ก็มีคำแนะนำว่า ครอบครัวของนักศึกษาหรือแม้แต่ตัวนักศึกษาเองควรให้ความสนใจ และวางแผนด้านการเงินที่ต้องใช้ในการศึกษาล่วงหน้าให้รอบคอบ ทั้งก่อนจะเข้าศึกษาและหลังเข้ารับการศึกษามหาวิทยาลัยแล้ว จะได้ไม่เจอเรื่องเครียด ๆ ที่อาจทำให้เรียนไม่จบ (ปัญหาเงินทำวัยรุ่นนักรักว่าปัญหารัก. 2547, 25) ซึ่งสอดคล้องกับประเสริฐ อุกติ (2528, 36) กล่าวไว้ว่า ถ้ามีปัญหาทางการเงินจะมีผลทำให้การเรียนตกต่ำ การขาดความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสาเหตุให้นักเรียนที่ต้องออกกลางคัน การเรียนของนิสิตนักศึกษามีความต้องการปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น ด้านค่าใช้จ่าย ที่อยู่อาศัย สุขภาพ อารมณ์และสังคม ฯลฯ ค่าใช้จ่ายกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการเรียนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งหลายหน่วยงานได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ ไม่ว่าจะป็นภาครัฐหรือเอกชน ได้ยื่นมือมาช่วยเหลือ สนับสนุนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะป็นกองทุนเงินให้ยืมทางการศึกษา หรือทุนการศึกษาต่าง ๆ

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior modification) เป็นสิ่งที่พูดกันมาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เวลาที่องค์กรที่ประสบกับปัญหาหรืออุปสรรคใด ๆ ที่สืบเนื่องมาจาก

พฤติกรรมและการกระทำของคนหรือกลุ่มคนในองค์กร ความต้องการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเหล่านี้ มักจะมุ่งตรงไปยังพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยการปรับพฤติกรรมนั้น มีการตั้งเป้าหมายเอาไว้ว่า ทำอย่างไรจึงจะให้พฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานนั้น ๆ สามารถหายไปได้ หรือจะเป็นการดียิ่งถ้าจะสามารถปลูกฝัง หรือสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ขององค์กรให้กับบุคคลนั้น ๆ ให้ได้

1. ทฤษฎีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ทฤษฎีการปรับพฤติกรรมนั้นมีอยู่อย่างมากมายและหลากหลาย ได้แก่ (วรงค์ ถาวร, 2550, 1)

1.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) แบบ การกระทำ (Operant Conditioning) เช่น ประสงค์เป็นคนที่ชอบทิ้งเศษขยะลงกับพื้นไม่เคยสนใจในการทิ้งเศษขยะเหล่านั้นให้ลงในถังขยะหรือบริเวณที่ควรทิ้ง ต่อมาประสงค์ไปเที่ยวยังประเทศสิงคโปร์ที่มีกฎเข้มงวดมากเรื่องของการทิ้งขยะ ทำให้ประสงค์ไม่กล้าทิ้งขยะลงพื้นเหมือนอย่างที่เคยทำในเมืองไทย ตลอดระยะเวลา 4 วันที่เที่ยวอยู่ในสิงคโปร์ประสงค์จึงไม่ได้ทิ้งขยะลงพื้นเลยแม้แต่ซักร้านเดียว พฤติกรรมการทิ้งขยะของประสงค์ดังกล่าวที่ เปลี่ยนไป เกิดขึ้นได้เพราะได้มีการวางเงื่อนไขเอาไว้ จึงทำให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมเกิดขึ้น

1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) เป็นทฤษฎีที่ เน้นการเรียนรู้ที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากภายใน แต่ในท้ายที่สุดก็จะส่งผลมายัง พฤติกรรมให้เห็น เช่น ชานนท์ที่เป็นคนชอบทิ้งขยะลงพื้นเหมือนกับประสงค์ แต่ในทุก ๆ วันที่นั่งรถไปทำงาน ชานนท์จะนั่งรถผ่านป่าคนกวาดขยะที่มีคนกวาดขยะมากองรวมกัน เอาไว้เป็นกองใหญ่ ชานนท์ได้มองป่ากำลังกวาดขยะมากองรวมกันเป็นเวลานาน จนใน วันหนึ่งชานนท์ก็รู้สึกไม่ดีในการที่จะต้องทิ้งเศษขยะลงพื้น และหลังจากนั้นเป็นต้นมา ชานนท์ก็เลิกนิสัยทิ้งเศษขยะลงพื้น หันมาทิ้งขยะลงในถังขยะที่จัดวางเอาไว้แทน พฤติกรรมของชานนท์นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ต่างไปจากประสงค์ แต่สิ่งที่มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดก็คือ สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่มีที่มาที่แตกต่างกันไป ประสงค์เปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองโดยมีกฎระเบียบเป็นตัวกำหนด ประสงค์รู้ว่าถ้าทิ้งขยะ ลงพื้นตัวของเขาเองจะโดนปรับ ในขณะที่ชานนท์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปด้วยจิตสำนึก ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง หลังจากที่ได้มองดูป่ากวาดขยะมาเป็นเวลานาน และผลของ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่คาดต่อไปได้ก็คือ การเลิกทิ้งขยะของชานนท์จะต้องคงอยู่ไป

อีกนาน จนอาจกลายเป็นนิสัยไปในที่สุด แต่ประสงค์คงจะมีพฤติกรรมการทำงานชะงักงันเหมือนเดิมทันทีที่กลับมายังเมืองไทย

จากตัวอย่างดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นทั้งชาวนนท์และประสงค์ แต่ทว่าสาเหตุของการก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม บางทฤษฎีก็มุ่งหวังให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างรวดเร็ว มุ่งหวังให้พฤติกรรมหายไปโดยทันที บางทฤษฎีก็มุ่งหวังที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนที่ยาวนาน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในองค์กรนั้น หลายต่อหลายอย่างจะดูมองว่าเกิดขึ้นมาจากการที่บุคลากรในองค์กรขาดซึ่งความรู้ในเรื่องนั้นๆ ตัวอย่างเช่น การบริการลูกค้าเป็นที่ยอมรับกันว่าความรู้ในเรื่องการบริการลูกค้าเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของงานบริการ ดังนั้นการส่งพนักงานไปอบรมเรียนรู้เรื่องเทคนิคการบริการต่อลูกค้า จึงเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของพนักงานในองค์กรให้เป็นไปตามที่องค์กรหรือหน่วยงานมีความต้องการ แต่ข้อเท็จจริงก็คือว่า การอบรมไม่ได้ช่วยให้พนักงานต้อนรับมีรอยยิ้มมากขึ้น อารมณ์เย็นต่อลูกค้ามากขึ้น หรือพูดจาอ่อนหวาน มีน้ำเสียงและหางเสียงที่ไพเราะขึ้น แต่ประการใด หลายๆ คนที่ผ่านการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าวมาแล้ว ก็ยังคงมีพฤติกรรมเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ถึงกระนั้น ความพยายามที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร โดยการเพิ่มพูนความรู้ก็ยังเป็นสิ่งที่นิยมทำกัน กระบวนการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรจึงเป็นเครื่องมือที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย

2. วิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคือ การนำเอาหลักการและทฤษฎีต่างๆ ทางจิตวิทยาที่ได้ผ่านการวิจัย ทดสอบแล้ว มาใช้ในการศึกษาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้วยวิธีการอย่างเป็นระบบ และเป็นวิทยาศาสตร์โดยเทคนิคใน การปรับพฤติกรรมซึ่งมีวิธีการหลักๆ 4 วิธีคือ (อำนาจ วจิตินดา, 2546, เว็บไซต์)

2.1 การควบคุมตนเองและการบังคับตนเอง คือ การที่บุคคลสามารถควบคุมพฤติกรรมหรือการกระทำของตนเองได้ โดยที่เขาสามารถเลือกพฤติกรรมเป้าหมาย และกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้นด้วยตัวเอง การควบคุมตนเองและการบังคับตนเองถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการปรับพฤติกรรม เพราะการปรับพฤติกรรมมุ่งหมายที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยเขา

สามารถบังคับและควบคุมตัวเองได้ ให้ประพฤติปฏิบัติหรือกระทำแต่ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม จึงถือว่าได้บรรลุเป้าหมายของการปรับพฤติกรรม การปรับพฤติกรรม โดยการพัฒนาการควบคุมตนเองนั้น เราสามารถนำเอาเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ได้หลายประการ เช่น การควบคุมสิ่งเร้าไม่ให้มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การสังเกตตนเองในพฤติกรรมที่แสดงออกต่าง ๆ และหมั่นยับยั้ง การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองในเรื่องพฤติกรรมที่ถูกต้อง และการพัฒนาความรับผิดชอบให้มากขึ้นหรือในระดับที่สูงขึ้น

2.2 การสร้างพฤติกรรมใหม่ เป็นเทคนิคสำหรับใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เราคาดหมายว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการ เช่น ต้องการมาทำงานเช้ากว่าเดิม หรือทำงานให้มีความผิดพลาดน้อยลง โดยดำเนินการตามขั้นตอนคือ ขั้นแรกเลือกพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น ขั้นตอนที่สอง เลือกตัวเสริมแรงทางบวกที่เหมาะสม ขั้นตอนที่สาม ลงมือปฏิบัติแต่งพฤติกรรม พร้อมกับการให้การเสริมแรงคือ การให้รางวัลในพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสม และให้การลงโทษในพฤติกรรมที่บกพร่อง แต่ทั้งนี้ยังมีวิธีหนึ่งที่น่าสนใจคือเทคนิคการเลียนแบบ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยการสังเกตจากพฤติกรรมของตัวแบบ ได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งพฤติกรรมของตัวแบบสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ให้แก่ตนเองหรือบุคคลที่เราต้องการสร้างพฤติกรรมได้

2.3 การลดพฤติกรรม หมายถึง การตัดทอนหรือลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ออกไปซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวอาจจะสร้างปัญหาและความเดือดร้อนให้ตัวเองและผู้อื่นได้ ซึ่งเราสามารถ应用技术ต่าง ๆ เช่น การลงโทษ ซึ่งผู้ลงโทษจะต้องเข้าใจหลักการในการลงโทษ ดังนี้

2.3.1 ถ้าจะลงโทษต้องลงโทษให้รุนแรงที่สุด โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับประสิทธิภาพของแต่ละบุคคลว่าเคยได้รับโทษสถานใดมาแล้ว

2.3.2 การลงโทษไม่ควรเพิ่มโทษอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพราะอาจทำให้ผู้ถูกลงโทษค่อย ๆ ปรับตัวและทนต่อการลงโทษได้ จนทำให้การลงโทษไม่ได้ผล

2.3.3 ลงโทษทันทีและทุกครั้งที่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ปรากฏขึ้น

2.3.4 ควรให้แรงเสริมแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ควบคู่กันไปด้วย

2.4 การเพิ่มพฤติกรรมหรือคงพฤติกรรมไว้ เมื่อมีการสร้างพฤติกรรมให้กับบุคคลแล้วสิ่งที่สำคัญยิ่งคือ การธำรงรักษาพฤติกรรมให้คงอยู่ถาวรหรือนานที่สุด ซึ่งคง

ต้องอาศัยหลักการเสริมแรงในทางบวกเป็นหลัก แต่หากจำเป็นอาจเสริมแรงในทางลบก็ได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.4.1 การเสริมแรงทางบวก คือ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจ และส่งผลต่อพฤติกรรมที่จะดำรงอยู่ กล่าวคือเกิดการตอบสนองที่จะมีพฤติกรรมนั้น ๆ บ่อยขึ้น ซึ่งหลักการเสริมแรงทางบวกมีดังนี้

- 1) ให้เสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิด
- 2) ตัวเสริมแรงที่ให้ต้องมีขนาดและมีปริมาณมากพอ
- 3) ถ้าเป็นเสริมแรงทางสังคมผู้ให้ต้องแสดงออกอย่างจริงจัง
- 4) ต้องใช้การเสริมแรงไปตามขั้นตอนเริ่มต้นจากพฤติกรรมย่อยที่เป็น

พื้นฐานก่อน

2.4.2 แรงแเสริมทางลบ คือ สิ่งเร้าหรือสถานการณ์ที่บุคคลไม่พึงพอใจ ซึ่งบุคคลอาจหลบเลี่ยงหรือหลีกเลี่ยงได้ด้วยการทำพฤติกรรมบางอย่าง บุคคลจะกระทำพฤติกรรมนั้นมากขึ้น ถ้าเขาเชื่อว่าจะช่วยให้เขาหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาได้ หลักของการเสริมแรงทางลบก็คือ การให้สิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจตลอดเวลา เพื่อจะได้แสดงพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้น

ดังนั้นจึงสรุปว่า พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการที่แสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเราสามารถสังเกตเห็นได้จากภายนอก ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ดังนั้นจึงต้องศึกษาถึงความต้องการความรู้ว่า มีรูปแบบความรู้และแหล่งความรู้ใดที่จะสนองต่อความต้องการ และสามารถจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการใช้จ่ายเงินของนักศึกษา ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการปรับพฤติกรรมมาใช้เป็นเครื่องมือ

3. รูปแบบความรู้และแหล่งความรู้เพื่อนำมาใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินนั้นจำเป็นต้องใช้ความรู้ที่ต้องการ ทั้งจากรูปแบบความรู้และจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 รูปแบบความรู้

รูปแบบความรู้ หมายถึง แนวทางที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิธีการและกิจกรรม ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงิน และนำไปสู่การวางแผนการใช้จ่ายเงิน ได้แก่ การอบรม

ให้ความรู้เรื่องการวางแผนการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย เว็บไซต์ นิทรรศการ หน่วยประชาสัมพันธ์สัญจร (Road show) และรายการวิทยุ เป็นต้น

3.2 แหล่งความรู้

แหล่งความรู้หรือแหล่งสารสนเทศ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ทั้งนี้อาจเป็นแหล่งที่เกิด แหล่งที่ผลิตหรือเป็นแหล่งรวมทรัพยากรสารสนเทศที่จัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ แหล่งสารสนเทศ เป็นแหล่งที่ผู้ใช้สารสนเทศสามารถแสวงหาสารสนเทศที่ต้องการได้ ที่ผู้ใช้สามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นสามารถเข้าใช้สารสนเทศได้ตามต้องการ ซึ่งปัจจุบันมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป ได้แบ่งแหล่งสารสนเทศออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ (สุวรรณ อภัยวงศ์ และคณะ, 2550, 17-21)

3.2.1 แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบัน แหล่งสารสนเทศที่เป็นสถาบันสามารถแบ่งได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1) ห้องสมุด (Library) เป็นแหล่งรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศทั้งที่อยู่ในรูปของวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้บริหารงานและดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ในปัจจุบันมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปมากมาย เช่น สำนักวิทยบริการ สำนักบรรณสาร สำนักหอสมุด เป็นต้น มีวัตถุประสงค์หลักห้องสมุดโดยทั่วไป มี 5 ประการ ได้แก่ เพื่อการศึกษา (Education) เพื่อข่าวสารความรู้ (Information) เพื่อการค้นคว้าวิจัย (Research) เพื่อความจรรโลงใจ (Inspiration) และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation) ประโยชน์ของห้องสมุดคือ ช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการเรียน การสอนของสถาบันการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังให้มีนิสัยรักการอ่าน ช่วยให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ช่วยพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้า และก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2) ศูนย์สารสนเทศ (Information Center) หมายถึง แหล่งที่รวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศเฉพาะสาขาวิชา มีลักษณะคล้ายกับห้องสมุดเฉพาะ แต่จะมีประสิทธิภาพในการบริการครบถ้วนกว่า เช่น มีบริการแปล บริการยืมระหว่างห้องสมุด และแลกเปลี่ยนสารสนเทศทั้งภายในและระหว่างประเทศ เป็นต้น

3) ศูนย์ข้อมูล (Data Center) เป็นแหล่งรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งอยู่ในลักษณะตัวเลขหรือข้อมูลดิบในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นหน้าที่ของหน่วยงานนั้น โดยตรงในการที่จะเผยแพร่และให้บริการ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

คอกไม้ อินธิดาด และคณะ (2541, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ศึกษาค่าใช้จ่ายของ นักศึกษาภาคปกติ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี พบว่า

1. นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาหารมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 65.60 รองลงมา ได้แก่ ค่าพาหนะ ค่าอุปกรณ์การศึกษา และที่พักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 12.20, 8.10 และ 5.60 ตามลำดับ

2. นักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายอยู่ในระดับที่เพียงพอ โดยคิดเป็น ร้อยละ 68.90 และไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 31.10

3. นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ได้รับและรายได้ของผู้ปกครอง

4. ค่าใช้จ่ายบางประเภทของนักศึกษา พบว่า เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเครื่องสำอาง เครื่องประดับ บุหรี่ สุรา การชมภาพยนตร์ เที่ยวเตร่สมาคมกับเพื่อนฝูง

เชษฐา โพธิ์ประทับ (2541, 4-6) ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คณะที่มีหลักสูตร 4 ปี มากที่สุดคือ คณะศึกษาศาสตร์ (18,914.26 บาท) น้อยที่สุดคือ คณะวิทยาการจัดการ (8,207.13 บาท) คณะที่มีหลักสูตรมากกว่า 4 ปี มากที่สุดคือ คณะสัตวแพทยศาสตร์ (28,428.63 บาท) น้อยที่สุดคือ คณะทันตแพทยศาสตร์ (26,994.35 บาท) ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ส่วนมากเป็น 1) การฝึกภาคสนามหรือการฝึกปฏิบัติงาน 2) ค่าเครื่องแบบนักศึกษาหรือชุดปฏิบัติงาน 3) ค่าตำราเอกสารและซีดีบทเรียน

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คณะที่มีหลักสูตร 4 ปี มากที่สุดคือ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (18,752.41 บาท) น้อยที่สุดคือ คณะศึกษาศาสตร์ (16,132.18 บาท) คณะที่มีหลักสูตรมากกว่า 4 ปี มากที่สุดคือ คณะสัตวแพทยศาสตร์ (29,936.30 บาท) น้อยที่สุดคือ คณะทันตแพทยศาสตร์ (27,076.15 บาท) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ 1) ค่าอาหาร 2) ค่าหอพัก/บ้านเช่า 3) ค่าเครื่องแต่งกาย 4) ค่าพาหนะเดินทางระหว่าง ที่พัก/น้ำมันเชื้อเพลิง และ 5) ค่าของใช้ส่วนตัวประจำวัน

ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาโดยรวม คณะที่มีหลักสูตร 4 ปี มากที่สุดคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ (77,023.60 บาท) น้อยที่สุดคือ คณะเทคนิคการแพทย์ (51,413.84 บาท/ปี) คณะที่มีหลักสูตรมากกว่า 4 ปี มากที่สุดคือ คณะสัตวแพทยศาสตร์ (91,817.88 บาท/ปี) น้อยที่สุดคือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (76,257.77 บาท/ปี) ภาพรวมของค่าใช้จ่ายส่วนตัวของนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี มากที่สุดคือ คณะวิศวกรรมศาสตร์ (534,699.12 บาท/ปี) น้อยที่สุดคือ คณะเทคนิคการแพทย์ (427,138.13 บาท/ปี) หลักสูตรมากกว่า 4 ปี มากที่สุดคือ คณะสัตวแพทยศาสตร์ (909,652.65 บาท/ปี) น้อยที่สุดคือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ (707,503.58 บาท/ปี) ปัญหาของนักศึกษาที่สำคัญคือ ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านการเงิน และปัญหาด้านหอพักและที่พักอาศัย

ประสิทธิ์ กุลบุญญา และรัตนะ ปัญญาภา (2546, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของนักศึกษาสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายรับประมาณเดือนละ 1,000-2,000 บาท ซึ่งได้รับจากบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ส่วนการใช้จ่ายเงินนั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้จ่ายเงินเกี่ยวกับการศึกษาทุกด้านประมาณเดือนละ 300-400 บาท ใช้จ่ายเงินในการรับประทานอาหารประมาณมื้อละ 20 บาท และกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 51) ไม่นิยมดื่มเครื่องดื่มประเภทแอลกอฮอล์ ส่วนกลุ่มที่นิยมดื่ม (ร้อยละ 43) ใช้จ่ายเงินประมาณครั้งละ 50-100 บาท และ 150-300 บาท กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้จ่ายเงินเพื่อแสวงหาความบันเทิงโดยการดูภาพยนตร์ ร้องเพลงคาราโอเกะและฟังเพลงเพื่อชีวิต ประมาณครั้งละ 100-200 บาท ในการใช้จ่ายเงินค่าเช่าที่พักอาศัย กลุ่มตัวอย่างส่วนมากพักอาศัยอยู่ในบ้านส่วนตัวกับบิดามารดา ส่วนกลุ่มตัวอย่างนอกจากนี้ส่วนมากอาศัยอยู่ในหอพักสตรี หอพักรวม บ้านเช่า บ้านญาติ หอพักในสถาบัน และบางรายอาศัยอยู่ในวัด ค่าใช้จ่ายในการเช่าที่พักอาศัยประมาณเดือนละ 500-800 บาท ค่าใช้จ่ายข้างต้นกลุ่มตัวอย่างส่วนมากนิยมแบ่งส่วนกับเพื่อนชำระค่าใช้จ่ายด้วยกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 51.5) มีโทรศัพท์เคลื่อนที่และนิยมใช้ประเภทเติมเงิน ชำระค่าใช้จ่ายประมาณเดือนละ 300 บาท การรับบริการเสริมความงามส่วนมากมักจะตกแต่งทรงผมเดือนละ 1-2 ครั้ง ๆ ละ 110-200 บาท ส่วนการแต่งกายมักจะนิยมซื้อเสื้อผ้าประมาณเดือนละครั้ง ๆ ละ 110-200 บาท ปัญหาทางการเงินที่กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (ร้อยละ 53.5) ประสบก็คือ เงินที่ได้รับจากบิดามารดาไม่เพียงพอแก่ค่าครองชีพและเกิดเหตุให้ต้องใช้จ่ายเงินอย่างเร่งด่วน วิธีการแก้ไขส่วนมากจะระบุว่า ขอเงินเพิ่มจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือยืมเงินจากเพื่อน มีจำนวนน้อยที่ระบุว่า ใช้วิธีกู้เงินนอกระบบ

อุษา ไทรทองมี (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย ของนักศึกษาสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาใน 4 คณะ คือ คณะวิทยาการจัดการ คณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะครุศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีค่าใช้จ่ายส่วนตัวในด้านการเดินทางไป - กลับสถาบันมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (มี ค่าเฉลี่ย 2.64) อันดับ 2 คือ ค่าเครื่องสำอาง แต่งตัว รวมทั้งครีม โลชั่นทาผิว น้ำหอม (มี ค่าเฉลี่ย 2.40) อันดับ 3 คือค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าเพื่อการศึกษา (มีค่าเฉลี่ย 2.12) อันดับ 4 คือ ค่าเสื้อผ้าชุดไปเที่ยว (มีค่าเฉลี่ย 1.97) อันดับ 5 คือ ค่าใช้จ่ายในการทำผม สีผม แร็กผม ทำเล็บ (มีค่าเฉลี่ย 1.95) อันดับ 6 คือ ค่าเดินทางกลับภูมิลำเนา สำหรับนักศึกษาต่างจังหวัด (มีค่าเฉลี่ย 1.94) อันดับ 7 คือ ค่าอาหารแต่ละวัน (มีค่าเฉลี่ย 1.81) อันดับ 8 คือ ค่า ความบันเทิง / พักผ่อน (มีค่าเฉลี่ย 1.68) อันดับ 9 คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสถาบัน (มีค่าเฉลี่ย 1.63) อันดับ 10 คือค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัย (มีค่าเฉลี่ย 1.42) อันดับสุดท้ายเป็น ค่ารักษาพยาบาล (มีค่าเฉลี่ย 1.38) และค่าใช้จ่ายเหล่านี้แตกต่างกันตาม เพศ อายุ ชั้นปี คณะ ที่พักอาศัย รายได้บิดามารดา อาชีพบิดามารดา แหล่งที่มาของเงิน รายได้ที่ได้รับในแต่ละ เดือน ซึ่งทำให้สถานภาพทางการเงินไม่เหมือน ทำให้นักศึกษามีส่วนแตกต่างกันในการ ใช้จ่าย แต่ยังไม่ได้ทดสอบความแตกต่างโดยทางสถิติ ส่วนในด้านของสิ่งจูงใจในการซื้อ จะ เป็นความชอบโดยส่วนตัวของแต่ละบุคคล รองมา คือ ลักษณะผลิตภัณฑ์ และด้านราคา สถานที่ใช้จ่ายนักศึกษานิยมไปใช้จ่ายตามห้างสรรพสินค้า เพราะว่าสะดวกในการซื้อและ สภาพแวดล้อมดี มีการส่งเสริมการขายรูปแบบต่าง ๆ (Promotion) และมีการแจกของแถม สมนาคุณ และมีการตกแต่ง จัดวางสินค้าน่าสนใจ สำหรับช่วงเวลาที่นักศึกษาไปใช้จ่าย ส่วนมาก คือช่วงเวลาตั้งแต่ 13.00 น จนถึงเวลา 20.00 น. ส่วนในด้านสถานภาพด้านอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายไม่แตกต่างกัน

วีระ พุ่มเกิด (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องค่าใช้จ่ายของนักศึกษาสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาชายมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดปีการศึกษาสูงกว่านักศึกษา หญิง นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีสูงกว่านักศึกษาที่มี ภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่ม ชั้นปี คณะ อาชีพปัจจุบันของบิดา อาชีพ ปัจจุบันของมารดา รายได้ของครอบครัว พบว่า นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดปีการศึกษา สูงที่สุดของแต่ละกลุ่มคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 นักศึกษาคณะศิลปกรรมศาสตร์ นักศึกษาที่ บิดามีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว นักศึกษาที่มารดามีอาชีพรับราชการ และนักศึกษาที่

ครอบครัวมีรายได้ 60,000-80,000 บาทต่อเดือน ในขณะที่นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยตลอดปีต่ำสุดของแต่ละกลุ่มคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 นักศึกษาคณะครุศาสตร์ นักศึกษาที่บิดามีอาชีพเป็นพนักงานของบริษัทเอกชน นักศึกษาที่มารดา มีอาชีพเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ และ นักศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้ 60,000-80,000 บาทต่อเดือน

ผลการเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักศึกษาจำแนกตามเพศ ภูมิภาคฯ ชั้นปี คณะ อาชีพบิดามารดา และรายได้ของครอบครัว พบว่านักศึกษาที่เรียนต่างคณะกันมี ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบความแตกต่างเมื่อ จำแนกเพศ ภูมิภาคฯ ชั้นปี คณะ อาชีพบิดามารดา และรายได้ของครอบครัว

ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรค่าใช้จ่าย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มี พฤติกรรมที่ขาดการวางแผนในการใช้จ่าย ชอบสังสรรค์กับเพื่อน ๆ ชอบดูหนังฟังเพลง ชอบเที่ยวตามสถานบันเทิง และนิยมใช้โทรศัพท์มือถือ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ส่งผลให้ นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

เยวเรศ จันทะแสน (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การติดตามพฤติกรรมกรใ้จ่าย เงินจากกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ พ.ศ. 2547 ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีพฤติกรรมกรใ้จ่ายเงินจากกองทุน ให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ค่าบำรุงการศึกษา รองลงมาคือ ค่าหนังสือ ตำรา ค่าใช้จ่ายต่ำสุด คือ ค่าสมุด กระดาษรายงาน

2. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีพฤติกรรมกรใ้จ่ายเงินจากกองทุน ให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้านครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ค่าซื้อกับข้าว รองลงมาคือ ค่าน้ำค่าไฟ ค่าใช้จ่ายต่ำสุดคือ ค่าของใช้ในบ้าน

3. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีพฤติกรรมกรใ้จ่ายเงินจาก กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ค่าอาหาร รองลงมาคือ ค่ายาสีฟัน แปรงสีฟัน ค่าใช้จ่ายต่ำสุดคือ ผงซักฟอก

4. นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์มีพฤติกรรมกรใ้จ่ายเงินจาก กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้านความบันเทิง โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็น

รายข้อพบว่า มีค่าใช้จ่ายสูงสุดคือ ค่าเช่าเล่นอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ ค่าเช่า VCD, CD ค่าใช้จ่ายต่ำสุดคือ ค่าเช่าหนังสือการ์ตูน

โรงเรียนภูเก็ตเทคโนโลยี (2547, เว็บไซต์) จัดทำโครงการวางแผนการเงินอย่างมั่นคง วางแผนอนาคตอย่างมั่นใจ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีการวางแผนการใช้จ่ายเงินเท่ากับ ร้อยละ 17 นักเรียน นักศึกษามีวิธีการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้จ่ายของตนเองเท่ากับ ร้อยละ 42 ไม่มีการวางแผน ร้อยละ 57.97 วิธีการแก้ปัญหาค่าใช้จ่าย กรณีค่าใช้จ่ายเกิน 3 อันดับแรก มีดังนี้ ระดับ ปวช.1 ขอพ่อแม่ ตัดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำงาน ระดับ ปวช.3 ตัดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ทำงาน ขอพ่อแม่ และระดับ ปวส.1-2 ขอพ่อแม่ ทำงาน ยืมเพื่อน-ญาติ และตัดรายการที่ไม่จำเป็นออก

วิธีการประหยัดค่าใช้จ่ายของนักเรียน นักศึกษา 3 อันดับแรก มีดังนี้ ระดับ ปวช.1 ใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็น เก็บออม วางแผนการเงินใหม่และลดการเที่ยวเตร่ ระดับ ปวช.3 ใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็น ทำงานหรือลดการเที่ยวเตร่ วางแผนการเงินใหม่ และระดับ ปวส.1-2 ใช้จ่ายเฉพาะที่จำเป็น ลดอาหารบางมื้อ ลดการเที่ยวเตร่

อรรถพล อุสายพันธ์ (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาต้องจ่ายค่าใช้จ่ายดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา เป็นค่าหน่วยกิต ค่าบำรุงการศึกษา และค่าธรรมเนียมพิเศษ ภาคเรียนละ 4,230-5,430 บาท ขึ้นอยู่กับแต่ละ โปรแกรมวิชา เฉลี่ยต้องจ่ายเดือนละ 1,057.50-1,357.50 บาท

2. ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ เฉลี่ยต้องจ่ายเดือนละ 3,981.08 บาท

ปัญหาค่าใช้จ่ายของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีปัญหาเงินไม่พอใช้ในบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 77.78 และใช้วิธีแก้ปัญหาโดยขอเพิ่มจากผู้ปกครองหรือญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 50.83

นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 90.56 แต่ได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 45.00 สิ่งที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยราชภัฏช่วยเหลือทางการเงินมากที่สุดคือ จัดหางานพิเศษให้ทำ คิดเป็นร้อยละ 86.66 รองลงมาคือ เพิ่มจำนวนทุนการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 82.50 และให้ผ่อนชำระค่าเล่าเรียนได้ คิดเป็นร้อยละ 78.05

ณัฐฉิณี ถวิลถึง (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายส่วนตัวและ ปัญหาทางการเงินของนักศึกษาสถาบันราชภัฏจันทรเกษม: กรณีศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ ผลการวิจัยเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายส่วนตัว จำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายแต่ละ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีการศึกษา เท่ากับ 100,944 บาท และ 96,323 บาท ตามลำดับ นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพ มหานครกับนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีการศึกษาเท่ากับ 91,618 บาท และ 101,509 บาท ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแยกตามกลุ่มระดับชั้นปี อาชีพ ปัจจุบันของผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง รายได้ต่อเดือนของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีการศึกษาที่สูงที่สุดในกลุ่มคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่มี ผู้ปกครองประกอบอาชีพเจ้าของกิจการ/ธุรกิจส่วนตัว นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อ เดือน 75,001-100,000 บาท นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 บาทขึ้นไป ในขณะที่ นักศึกษาที่มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อปีการศึกษาค่ำที่สุดในแต่ละกลุ่ม คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 นักศึกษาที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น ๆ นักศึกษาที่มีผู้ปกครองมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท นักศึกษาที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท และจากการเปรียบเทียบ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ ต่างกัน ภูมิลำเนาเดิมแตกต่างกัน ระดับชั้นปีแตกต่างกัน มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษามีผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกัน รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง แตกต่างกัน และรายได้ของนักศึกษาต่อเดือนของนักศึกษาแตกต่างกัน พบว่า มีค่าใช้จ่าย ส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาทางการเงินของนักศึกษาคณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม พบว่า นักศึกษามีปัญหาทาง การเงินเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบันเทิงและพักผ่อนหย่อนใจ และค่าใช้จ่ายค่าธรรมเนียม การศึกษามากกว่าปัญหาทางการเงินของค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ จากการศึกษานี้เปรียบเทียบปัญหา ทางการเงินตามประเภทของค่าใช้จ่ายในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มี ปัญหาทางการเงินไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษามีภูมิลำเนาต่างกัน ระดับชั้นปีแตกต่างกัน ผู้ปกครองประกอบอาชีพแตกต่างกัน รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองแตกต่างกัน และรายได้ ต่อเดือนของนักศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาทางการเงินแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .05

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 87.52 รองลงมา คือ ช่วง 1,501 – 3,000 บาท ร้อยละ 9.79 ช่วง 3,001 – 4,500 บาท ร้อยละ 1.73 ช่วง 4,501 – 6,000 บาท ร้อยละ 0.58 และ ช่วง 6,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 0.38 ตามลำดับ ค่าเดินทาง ค่าน้ำมันรถ: นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายช่วงต่ำกว่า 500 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.69 รองลงมา คือ ช่วง 501 – 1,000 บาท ร้อยละ 12.67 ช่วง 1,001 – 1,500 บาท ร้อยละ 3.84 ช่วง 1,501 – 2,000 บาท ร้อยละ 2.88 และช่วง 2,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 1.92 ตามลำดับ

ค่าสังสรรค์และความบันเทิงต่าง ๆ (เช่น ดูหนัง ดูคอนเสิร์ต ดูการแสดง ฯลฯ): นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายช่วงต่ำกว่า 1,500 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.21 รองลงมา คือ ช่วง 1,501 – 3,000 บาท ร้อยละ 7.29 ช่วง 3,001 – 4,500 บาท ร้อยละ 1.34 ช่วง 4,501 – 6,000 บาท ร้อยละ 0.77 และ 6,001 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 0.38 ตามลำดับ ค่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ต่อเดือน: นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายช่วงต่ำกว่า 500 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.84 รองลงมา คือ ช่วง 501 – 1,000 บาท ร้อยละ 13.05 ช่วง 1,001 – 1,500 บาท ร้อยละ 1.34 ช่วง 2,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 0.58 และ ช่วง 1,501 – 2,000 บาท ร้อยละ 0.19 ตามลำดับ ค่าอินเทอร์เน็ต/เคเบิลทีวี: นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้จ่ายช่วงต่ำกว่า 500 บาท มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 89.44 รองลงมา คือ ช่วง 501 – 1,000 บาท ร้อยละ 9.40 ช่วง 1,001 – 1,500 บาท ซึ่งมีจำนวนเท่ากับ ช่วง 1,501 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.58 ตามลำดับ

เมื่อสอบถามเกี่ยวกับการประสบปัญหาเงินประจำเดือนไม่พอใช้จ่าย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยประสบปัญหา คิดเป็นร้อยละ 80.42 และไม่เคยประสบ ร้อยละ 19.58 ซึ่งนักศึกษาที่ประสบปัญหาเงินไม่พอใช้นั้น ส่วนใหญ่แก้ปัญหาโดยการขอเงินจากพ่อแม่/ผู้ปกครอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.20 รองลงมา คือ ทำงานพิเศษ ร้อยละ 15.74 อื่น ๆ ร้อยละ 11.52 ขอยืมเพื่อน ร้อยละ 8.25 ขอจากพี่น้อง ร้อยละ 6.72 และนำของมีค่าไปขาย/จํานำ ร้อยละ 0.58

สถลรัตน์ ระวี (2549, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายของ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตร 4 ปี ผู้ปกครองมีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 10,000 บาท / เดือน ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทุนการศึกษาหรือ ส่วนลดในการลงทะเบียนเรียน แต่มีนักศึกษาบางส่วนที่ได้รับทุน 50% และ 100% ตามลำดับ นักศึกษาส่วนมากจะกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาจากรัฐบาลต่อปีไม่ต่ำกว่า 70,000 – 90,000 บาท รายได้ของนักศึกษาเฉลี่ยต่อเดือน ไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท ถึง 4,000 บาท ซึ่ง

รายได้ส่วนใหญ่มาจากพ่อแม่ และจากเงินกู้รัฐบาล

ด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษาผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษา คือ ค่าหน่วยกิต เป็นอันดับ 1 รองลงมาเป็น ค่าธรรมเนียม ค่าหนังสือ ค่า Sheet และค่าทำรายงานตามลำดับ ส่วนทางด้านค่าใช้จ่าย ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาพบว่านักศึกษา เสียค่าเช่าบ้าน หรือค่าหอพัก เป็นค่าใช้จ่าย อันดับแรกรองลงมาเป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัว ค่าโทรศัพท์ ค่าเสื้อผ้า และค่าท่องเที่ยวหรือ ค่าพักผ่อน ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือนไม่ต่ำกว่า 2,000 บาท แต่ไม่เกิน 4,000 บาท ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเรียน เพราะพักอยู่หอใน เดินทางมาโดยการเดิน แต่มีนักศึกษาบางส่วนใช้รถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางอยู่ที่ประมาณ 400 – 800 บาท ด้านค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารหรือ ค่าโทรศัพท์ ส่วนใหญ่ประมาณอยู่ที่ไม่ต่ำกว่า 100 - 300 บาทต่อเดือน และมีค่าใช้จ่ายในการซื้อของใช้ส่วนตัวไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาประสบกับปัญหาทางการเงิน ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้จ่ายในการซื้อเครื่องอุปโภค บริโภค และสินค้าฟุ่มเฟือย มากกว่า รายได้ที่ได้รับทำให้เกิดปัญหาเงินไม่พอใช้ วิธีการแก้ปัญหานักศึกษาที่ประสบปัญหา ทางด้านการเงินจะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการขอเงินเพิ่มจาก พ่อแม่ หรือผู้ปกครองและยืม เงินจากเพื่อน รวมไปถึงการประหยัดการใช้จ่ายมากขึ้น ในด้านของค่าใช้จ่ายที่ต้องการลด ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ต้องการลดค่าใช้จ่ายด้านค่าอุปโภคและบริโภคลง เช่น ค่าเที่ยว ค่าพักผ่อน เล่นเกม ดูหนัง และค่ากิจกรรม

จากการสำรวจและรายงานผลปฏิบัติงานออกตรวจดูแลวินัยนักเรียนนักศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ตามโครงการจัดระเบียบสังคมเยาวชนกลุ่มเสี่ยง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบลักษณะที่ไม่เหมาะสมได้ดังนี้ เที้ยวเตรโนเครื่องแบบและนอก เครื่องแบบ ร้อยละ 41.50 เล่นวิดีโอเกม ร้อยละ 22.55 มั่วสุมดมกาว เสพยาบ้า ดื่มสุรา ดื่ม เบียร์ สูบบุหรี่ ร้อยละ 21.57 เล่นสนุกเกอร์ ร้อยละ 8.82 หลบหนีโรงเรียน ร้อยละ 4.25 แสดงพฤติกรรมซู้สาว ร้อยละ 0.98 และพกพาสื่อลามก ร้อยละ 0.33 ระดับการศึกษา นักเรียนนักศึกษาที่ประพฤติตนไม่เหมาะสม มากที่สุดคือ ปวช. ร้อยละ 55.88 มัธยมศึกษา ตอนปลาย ร้อยละ 22.87 (วธ.สำรวจพฤติกรรมใจเชียงใหม่, 2550, 11)

2. งานวิจัยต่างประเทศ

เฮลเลอร์ (Heller, 1997) ได้ประเมินการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระหว่างปี ค.ศ. 1976-1994 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาและครอบครัว ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสูงมาก และพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างค่าหน่วยกิตและการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินกับการเข้าเรียนในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กันในลักษณะตรงกันข้าม คือ ถ้าค่าใช้จ่ายในการศึกษาสูง ความต้องการในการศึกษาที่จะลดลง ซึ่งค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่สูงนี้เป็นข้อจำกัดในการเข้าเรียนระดับอุดมศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ชี้ให้เห็นความสำคัญของการลงทุนทางการศึกษา ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาและปัญหาทางการเงินของนักศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักศึกษาแต่ละสถาบันมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินเพื่อการศึกษาแตกต่างกันไป จึงทำให้สนใจศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ใน 10 ด้าน ได้แก่ ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่มห่ม ค่ายานพาหนะเดินทางเพื่อการศึกษา ค่าอุปกรณ์ทางการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล ค่าพักผ่อนหย่อนใจ ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ค่าออมเงิน และค่าภาระหนี้สิน โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิด ดังแผนภูมิที่ 2

ตัวแปรอิสระ
ประเภทค่าใช้จ่าย 10 ด้าน ได้แก่
1. ค่าอาหาร
2. ค่าที่พักอาศัย
3. ค่าเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม
4. ค่ายานพาหนะเดินทางเพื่อการศึกษา
5. ค่าอุปกรณ์ทางการศึกษา
6. ค่ารักษาพยาบาล
7. ค่าพักผ่อนหย่อนใจ
8. ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
9. ค่าออมเงิน
10. ค่าภาระหนี้สิน

ตัวแปรตาม
1. ระดับพฤติกรรมการใช้จ่ายเงิน
2. ระดับปัญหาการใช้จ่ายเงิน